

КРИТИКА І БІБЛІОГРАФІЯ

М. А. Х В Е С И К,
*академік НААН України,
директор ДУ "Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку Національної академії наук України"
(Київ)*

**ФІЗИЧНА ЕКОНОМІЯ: ОНОВЛЕННЯ ПОГЛЯДІВ
НА КОНЦЕПТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

М. А. К H V E S Y K,
*Academician of the NAAS of Ukraine,
Director of the Institute of Environmental Economics
and Sustainable Development of the NAS of Ukraine
(Kyiv)*

**PHYSICAL ECONOMY: UPDATE OF VIEWS
ON THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

У рамках засідання круглого столу "Траєкторія сталого розвитку України: фізико-економічний вимір", проведеного 25 квітня 2017 р. за ініціати́ви ДУ "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", Національного наукового центру "Інститут аграрної економіки", Інституту сталого розвитку при Західному науковому центрі НАН України і МОН України, Президентського фонду Леоніда Кучми "Україна" та Наукового товариства імені Сергія Подолинського, відбулася авторська презентація монографії професора, доктора економічних наук, завідуючої кафедрою економіки України імені М. Туган-Барановського Львівського національного університету імені Івана Франка Л.С. Гринів "Фізична економія: нові моделі сталого розвитку" [1].

Проблеми, розглянуті в даній монографії, є дуже важливими з позицій розуміння напрямів подальшого розвитку нашої держави, оскільки тісно кореспондують із загальносвітовими трендами щодо формування якісно нової моделі життєзберігаючої економіки ХХІ ст. Викладені у монографії наукові підходи є співзвучними теоретико-методологічним поглядам, поданим у фундаментальних розробках і закріпленим у прикладних рекомендаціях, які вже запропоновані владним структурам різних рівнів Інститутом економіки природокористування та сталого розвитку. Цінність нової наукової праці значною мірою розкривається крізь призму постнекласичних методологічних практик. Так, ще з часів Ф. Кене став очевидним той факт, що природний капітал – перший, з яким людство познайомилось, і найдоступніший з фізичної точки зору, водночас є найменш вивченим саме у плані розкриття здібності приносити дохід. Сьогодні ж головний економічний парадокс полягає в тому, що віртуальний капітал забезпечує в рази вищі прибутки, ніж реальний у первісній фізичній формі, насамперед пов'язаний із землею. Можна стверджувати, що його суть – в акцентуванні більшої уваги на потребах людей, які здійснюють природокористування, ніж на природі екологічних

Хвесик Михайло Артемович (Khvesyk Mykhailo Artemovych), 2017; e-mail: reception@ecos.kiev.ua.

ресурсів чи природно-господарському просторі. Таким чином, виникає об'єктивна потреба у визначенні та методологічному обґрунтуванні суто економічних властивостей природних ресурсів з позицій системної економіки природокористування, що забезпечує розкриття феномену їх капіталізації з різних поглядів. Слід особливо наголосити, що авторське філософсько-світоглядне бачення формування передумов зміни парадигми сучасної економічної науки в напрямі превалювання екологічної складової зосереджується на негентропійній функції відтворення природного капіталу, що сьогодні є вкрай актуальною домінантою. Саме в такому ракурсі ідеї фізичної економії набувають сучасного окреслення, а дана монографія сприяє процесу їх оновленого опанування.

Важливість цього видання зумовлена також намаганнями обґрунтувати концептуальні засади сталого розвитку держави. У свою чергу, це потребує нових міждисциплінарних наукових досліджень. Одним із засобів вирішення поставлених часом завдань є новітня фізична економія, яка досліджується та розвивається автором. По суті, у постнекласичному трактуванні вона відкриває можливості для збагачення методологічних засад забезпечення екологічно збалансованого розвитку господарського простору.

Становить інтерес наведений у монографії порівняльний аналіз основних концептуальних наукових поглядів С. Подолинського, В. Вернадського, М. Руденка. Саме на цьому фундаменті автор формує своє бачення щодо визначення як центрального місця та поєднання фізико-економічної теорії з еволюційними концептами природознавства. Ця позиція дійсно відрізняється оригінальністю та новаторським методологічним підходом. По-перше, Л.С. Гринів ставить у центр своїх досліджень обґрунтування *економіки півки життя в рамках загальної концепції екологічної пропозиції Землі*. Головною частиною таких підходів є моделювання функцій, які б спрямовувалися на збереження фотосинтезуючої здатності Землі та природного капіталу. По-друге, автор розкриває зміст просторової функції новітньої фізичної економії, а саме: на основі міждисциплінарного поєднання досягнень природничих і соціальних наук визначає контекст розвитку економіки під впливом природних факторів у просторі біосфери *Землі*. По-третє, пропонує механізм реалізації фізико-економічної моделі економіки сталого розвитку, визначаючи при цьому якісно нові функції споживання та заощадження природного капіталу. У цілому вона вводить до наукового аналізу ситуативних природно-економічних явищ нові просторово-макроекономічні тотожності, орієнтовані на виявлення додаткових фізико-економічних індикаторів сталого розвитку еколого-соціогосподарської системи (ЕСГС) держави.

Основні авторські позиції системно розкрито в семи розділах монографії. У першому розділі “Філософсько-світоглядні передумови зміни парадигми сучасної економічної науки” Л.С. Гринів викладає власне бачення розвитку новітньої фізико-економічної теорії з точки зору проблем сучасного глобалізованого світу. Другий розділ “Пошук нових методологічних засад розвитку постнекласичної економічної науки: ретроспективний аналіз” присвячено аналізу теоретичних течій постнекласичної економічної науки. Особливу увагу сконцентровано на досягненнях української школи фізичної економії. У третьому розділі “Економіка в системі просторових координат біосфери” розглянуто питання визначення місця економіки в системі просторових координат біосфери, з'ясування об'єктивних природничих засад розвитку сучасної господарської системи. У четвертому розділі

"Фізико-економічна теорія природного капіталу" наведено якісно новий сутнісний концепт використання природного капіталу на базі вчення В. Вернадського та новітніх досягнень природничих наук. П'ятий розділ "Просторова макроекономіка сталого розвитку світу: проблеми становлення" присвячено питанням формування нового напрямку сучасної фізико-економічної науки, заснованої на концептуальному осмисленні положень просторової макроекономіки. У шостому розділі "Фізико-економічна теорія сталого розвитку екологосоціогосподарських систем (ЕСГС)" проаналізовано функціональні ознаки моделювання в рамках ідей *Концепції екологічної пропозиції Землі* з визначенням фізико-економічних індикаторів сталого розвитку ЕСГС. І нарешті, питання визначення цінності півки життя з позицій теорії вартості досліджено у сьомому розділі монографії "Фізико-економічна теорія вартості: нові концептуальні підходи". Зокрема, розглянуто фізико-економічні засади оцінки вартості земельного капіталу, а також механізми збалансування грошового ринку та ринку землі з урахуванням її родючості як ключового фактора впливу.

У цілому слід зазначити, що монографія професора Л.С. Гринів є оригінальним, вагомим міждисциплінарним дослідженням, орієнтованим на формування оновленої просторової моделі сталого розвитку. Авторські обґрунтування та узагальнення, безумовно, становлять значний науковий інтерес. Дану монографію можна вважати комплексним дослідженням сучасного рівня.

Список використаної літератури

1. Гринів Л.С. Фізична економія: нові моделі сталого розвитку. — Львів : Ліга-прес, 2016. — 424 с.

References

1. Hryniv L.S. *Fizychna Ekonomiya: Novi Modeli Staloho Rozvytku* [Physical Economy: New Models of Sustainable Development]. Lviv, Liga-pres, 2016 [in Ukrainian].

Рецензія надійшла до редакції 5 травня 2017 р.
